

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور

۵. نقش فناوری و دانش‌شناختی

مقدمه

دانش‌شناختی یکی از فناوری‌های نوین و کلیدی است که فرآیندهای مغزی از قبیل دیدن، شنیدن، سخن گفتن، یادگیری و تصمیم‌گیری را بررسی می‌کند و محصولات فناورانه حاصل از آن می‌تواند شیوه زندگی بشر را در آینده دگرگون کند. فناوری‌های حاصل از دانش‌شناختی می‌کوشند تا با الگوبرداری از مغز، سخت‌افزارها یا نرم‌افزارهایی هوشمند بسازند که از جمله آنها می‌توان به ربات‌های انسان‌نما، داروهای مغزی که به بحث‌های دانش‌شناختی مرتبط می‌شود، ابزارهایی برای بهبود دید کم‌بینایان و نابینایان با تحریک عصب‌های مغزی و دستگاه‌هایی که اندیشه انسان را درک و براساس آن عمل می‌کند، اشاره کرد. در بسیاری از کشورهای پیشرفته، اولویت اصلی این فناوری توسعه برنامه‌های مربوط به امنیت ملی می‌باشد. توسعه فناوری شناختی در کشور ما نیز در اسناد کلان مورد توجه قرار دارد و در سند نقشه جامع علمی کشور علوم شناختی و رفتاری جزء اولویت‌های الف علم و فناوری کشور است.

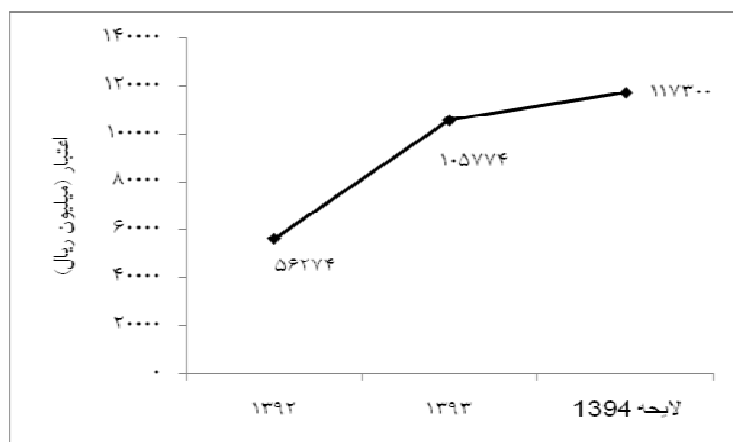
تبیین موضوع

جدول بودجه اختصاص داده شده به ستاد توسعه فناوری علوم‌شناختی را در طی سال‌های مختلف نشان می‌دهد. این اعتبار بخشی از کل اعتبار مربوط به برنامه پژوهش‌های کاربردی بوده است که از سال ۱۳۹۲ به صورت ردیف بودجه جدا در قوانین بودجه به ستاد مربوطه تعلق گرفته است. نمودار ۱ روند تغییرات اعتبارات بودجه‌ای ستاد توسعه فناوری‌شناختی را از سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد.

معاونت پژوهش‌های
زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات ارتباطات
و فناوری‌های نوین

جدول بودجه اختصاص یافته ستاد توسعه فناوری علوم‌شناختی در طی سال‌های مختلف

اعتبار (میلیون ریال)					برنامه (کد: ۱۰۵۱۰)	دستگاه
۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
۱۱۷,۳۰۰	۱۰۵,۷۷۴	۵۶,۲۷۴	ردیف بودجه مجزا نداشته است		برنامه پژوهش‌های کاربردی	ستاد توسعه فناوری علوم‌شناختی



مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۸۰۱۴۰۵۰

تاریخ انتشار:

۱۳۹۳/۹/۲۶

ستاد توسعه فناوری‌شناختی در سال ۱۳۹۱ در معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور تأسیس و عملاً از تابستان سال ۱۳۹۱ کار خود را آغاز و به تمهید مقدمات پرداخت. تخصیص ردیف بودجه جدا از سال ۱۳۹۲ به این ستاد و در شروع کار و نیز روند رو به رشد افزایش بودجه آن در این سال‌ها، یکی از گام‌های مثبت در مدیریت و راهبری برنامه‌ها و سیاست‌های این فناوری بوده است. اعتبار این بخش از برنامه پژوهش‌های کاربردی که به ستاد توسعه فناوری‌های شناختی اختصاص یافته در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به سه دسته فعالیت تقسیم شده است که عبارتند از:

۱. کمک به تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی (۵۰۰۰۰ میلیون ریال)

۲. کمک به توسعه همکاری‌های بین‌المللی (۶۳۰۰ میلیون ریال)

۳. کمک به زیرساخت‌های توسعه فناوری علوم‌شناختی (۶۱۰۰۰ میلیون ریال)

تفکیک فعالیت‌های ذیل هر برنامه که برای برخی از برنامه‌ها و دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه ۱۳۹۴ صورت گرفته است اقدام مناسبی است که می‌تواند رصد اعتبارات هر حوزه و نظارت بر نحوه هزینه‌کرد آن را بهبود ببخشد.

علوم و فناوری‌های شناختی در کشور ما جزء فناوری‌های نوپا محسوب می‌شود و در حال حاضر قسمت عمده فعالیت‌های این حوزه به بحث تحقیق و توسعه مرتبط است. با توجه به ماهیت بین‌رشته‌ای این شاخه پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌های مختلفی در کشور در زمینه‌های مربوط به آن در کشور فعالیت می‌کنند که از جمله آنها می‌توان به پژوهشکده علوم‌شناختی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، پژوهشکده علوم‌شناختی (غیرانتفاعی)، دانشگاه‌هایی چون تهران، ایران، شهید بهشتی، امیرکبیر، جندی‌شاپور، کرمان، سمنان و... (در بخش‌های روانشناسی، علوم اعصاب، علوم رفتاری و تربیتی، بیوالکترونیک) را نام برد. با وجودی که پژوهشگاه دانش‌های بنیادی و دانشگاه‌ها در قوانین بودجه ردیف‌های اعتباری مخصوص به خود را دارا هستند ولی به علت مشخص نبودن سهم فعالیت‌های مربوط به دانش‌شناختی، تعیین بودجه تحقیق و توسعه این حوزه از طریق ردیف‌های بودجه‌ای امکانپذیر نبوده و در این گزارش نیامده است. تعیین بودجه‌های تخصیص یافته به تحقیق و توسعه در این حوزه از دانش و فناوری چه از طریق شفاف‌سازی بهتر فعالیت‌ها و بودجه‌های دانشگاه‌ها و پژوهشکده‌های مرتبط با آنها در لوایح بودجه سال‌های آتی و چه از طریق گزارش هزینه‌کرد اعتبارات سازمان‌ها در سال‌های پیشین می‌تواند دید روشن‌تر و واقعی‌تری را نسبت به توسعه این فناوری و دیگر فناوری‌های اولویت‌دار کشور فراهم سازد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

روند کنونی دانش‌شناختی در جهان، خواه‌ناخواه، ما را با فرآورده‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری آن روبرو خواهد کرد. اتخاذ یک رویکرد فعال نسبت به توسعه این دانش، با هدف حرکت کشور به سمت توسعه فناوری و دستاوردهای آن، باعث می‌شود جامعه آمادگی علمی، فرهنگی و قانونی کافی را برای مواجهه با محصولات فناوری شناختی کسب نماید. تخصیص ردیف اعتبار مجزا به ستاد توسعه فناوری شناختی از ابتدای شروع به کار آن ستاد (پایان ۱۳۹۱) و روند نسبتاً افزایشی آن در این سال‌ها نشان‌دهنده آگاهی از ضرورت ایجاد ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های لازم برای توسعه و استفاده از این فناوری است که لازم است همچنان این حمایت ادامه یابد.

قسمت عمده فعالیت‌های این حوزه نوپا به بحث تحقیق و توسعه فناوری در پژوهشکده‌ها و دانشگاه‌ها مربوط است هرچند فعالیت‌هایی چون کمک به تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی توسط ستاد توسعه فناوری شناختی نیز از منظر بودجه‌ریزی مورد توجه قرار گرفته و اعتباری حدود ۵۰۰۰۰ میلیون ریال در لایحه بودجه ۱۳۹۴ برای آن در نظر گرفته شده است.

